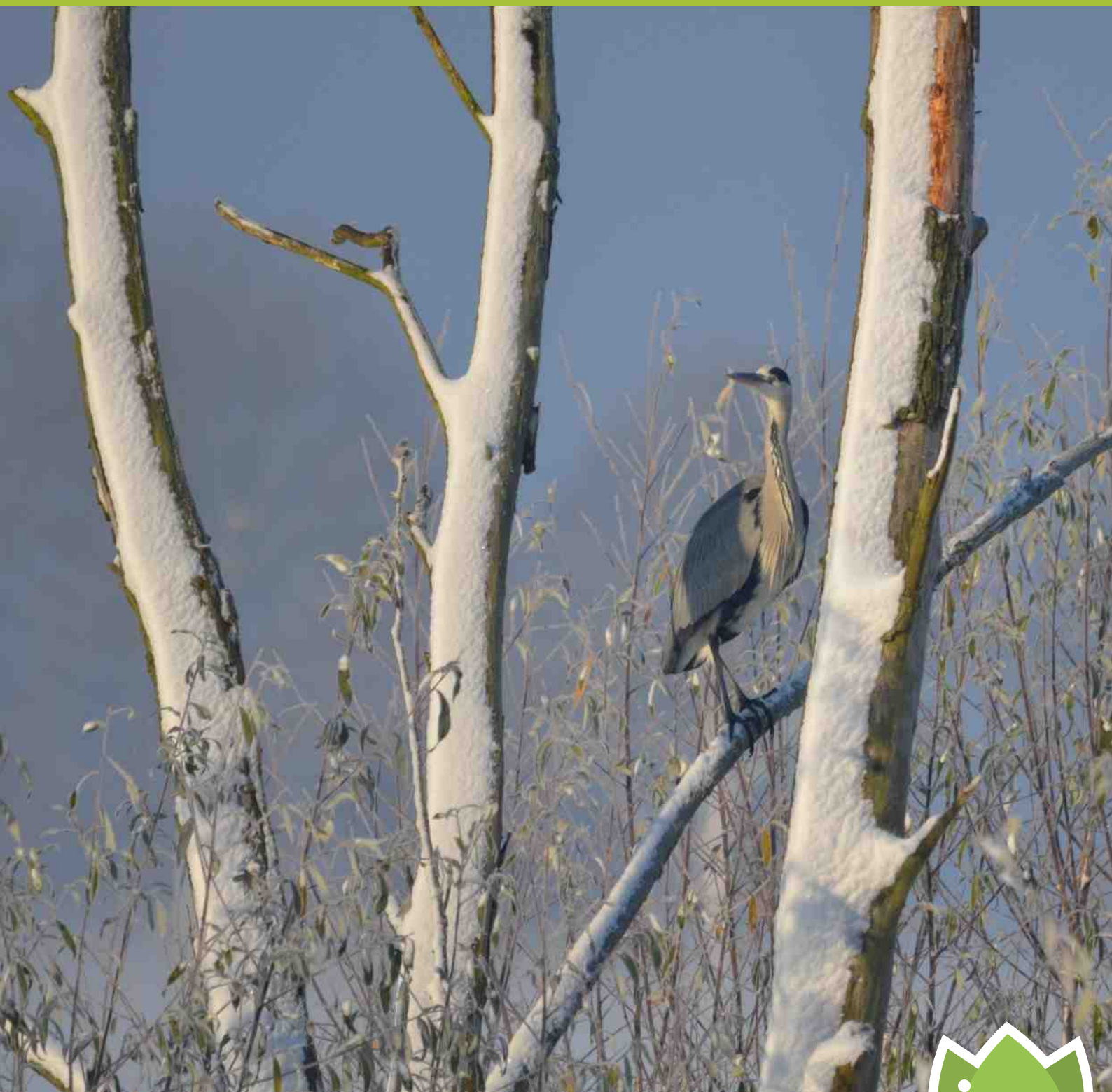

Het Schrijvertje

IVN Roermond e.o.

Winter 2016

Jaargang 27, nummer 1

BELEEF DE NATUUR!

Van de redactie

Door Frans Hendriks

Zo af en toe kondigt de winter zich aan. De eerste vorst hebben we al gehad en volgens sommigen is de invasie van de pestvogel een aankondiging van een strenge winter. We zullen het zien.

In het nieuws was dat het volume van het ijs aan de Noordpool dit jaar dramatisch is afgenomen. Klimaatverandering? Menselijke invloed hierbij? Het is volgens de grote meerderheid van de wetenschappers die zich ermee bezighoudt wel zeker dat de opwarming van onze planeet mede door onze eigen invloed gebeurt. Des te verontrustender is het dat er in de Verenigde Staten van Amerika, wereldwijd een van de grootste vervuilers, een man tot president is gekozen die de afspraken rondom het beperken van vervuilende uitstoot van tafel wil hebben. Laten we hopen dat het verkiezingsretoriek is en blijft. En laten we ook de hand in eigen boezem steken. De aarde is veel te kostbaar om er onvoorzichtig mee om te gaan.

Ook voor dit nummer van uw afdelingsblad zijn weer mensen in de weer geweest om er iets leuks en interessants van te maken. Onze meest trouwe leverancier van kopij is ongetwijfeld Leo Koster. Het toont zijn enthousiasme. Niet minder geldt dat voor de andere bijdragen. Het geeft een goed beeld van de diverse zaken waarmee men in onze afdeling bezig is.

Ongemerkt voor de "buitenwereld" heeft er zich iets heftigs voorgedaan bij de redactie van Het Schrijvertje; Freek Kohl is daadwerkelijk gestopt met zijn werkzaamheden. Officieel had hij al afscheid genomen als hoofdverantwoordelijke, maar bleef toch nog ondersteunend bezig. Freek heeft het blad vele jaren met niet aflatende betrokkenheid geleid. En wat wij allemaal zo bijzonder vonden was dat hij de grote verandering van drie jaar geleden vol heeft ondersteund. Hij heeft zijn "beschermeling" in een nieuw jasje laten hijsen. Freek, complimenten hiervoor. Het was erg prettig om met je samen te werken.

Vorig jaar hadden wij Het Schrijvertje ruim op tijd voor de kerst klaar. Ook het printbedrijf Editoo liet niet op zich wachten en toch lag ons blad bij sommigen van u pas een dikke week ná de feestdagen in de bus. Slechts enkelen hebben het vóór de kerst gekregen. Onze excuses hiervoor maar het lag buiten onze invloed; de bezorging liet gaten zien. Wij hopen dat het dit jaar beter gaat.

De redactie wenst u fijne feestdagen en een jaar waarin we vooral zonder verontrusting kunnen genieten van de natuur.

De uiterste datum voor het inleveren van kopij voor het lentenummer is 28 februari 2017

Inhoudsopgave

- 2 - Van de redactie
 - Inhoudsopgave, bestuur en colofon
- 3 - Van de voorzitter
- 4 - Natuurdenken (column)
 - Begeleide wandelingen in NP De Meinweg
- 5 - De blauwe kiekendieven van De Meinweg
- 8 - Voorwandelen
- 9 - Lezersonderzoek
 - Kerstwandeling
 - Toelichting algemeen jaarprogramma 2017

- 10 - Activiteitenkalenders
- 11 - Herinnering betaling contributie
- 12 - Je zult er maar wonen
- 14 - Impressie van een natuurgidsenopleiding
- 16 - De Vuilbenden op de schop
- 19 - Een oproep (column)
 - Cursus Special Gids
- 20 - Contactpersonen
 - *** Onze sponsors zijn te vinden op de pagina's 9, 14, 18 en 20

Bestuur IVN Roermond e.o.

Voorzitter:	Marjan Straver marjan.straver@ivnroermond.nl 0475 318181
Secretaris:	Rianne Keijzer secretariaat@ivnroermond.nl 0475 343055
Penningmeester:	Lily Welters lily.welters@ivnroermond.nl 0475 464504
Bestuurslid:	Jo Mayer jo.mayer@ivnroermond.nl 0475 466678
Bestuurslid:	Ruud Snijders ruud.snijders@ivnroermond.nl 0475 476909

Colofon

Nummer 106, december 2016
Voorpagina: blauwe reiger, foto Peter Keijzer

Redactie: Frans Hendriks, Laur Lennards, Frank Heinen. **Vormgeving:** Hans Leushuis, Marieke Michels en Frans Hendriks.
hetschrijvertje@ivnroermond.nl
Print: Editoo B.V. - www.editoo.nl

Secretariaat: Pastoor Pinckersstraat 12D
6071 NW Swalmen - Asselt

Website: www.ivnroermond.nl
Webmaster: webmaster@ivnroermond.nl
Ledenadministratie: ledenadministratie@ivnroermond.nl
Bankrekening: NL18RABO 0135 8373 67

Van de voorzitter

Door Marjan Straver

Met dit Schrijvertje ontvangt u de uitnodiging en de agenda voor onze komende ALV op 6 februari. En dat niet alleen, ons jaarprogramma voor 2017 is ook meegestuurd. We mogen de leden die hier 'achter' zitten dankbaar zijn voor het vele werk dat zij hebben verricht om alles alweer op tijd klaar te hebben.

Naast de activiteiten die vanuit ons jaarprogramma voor 2017 gepland zijn, wordt in dit jaar de regionale Natuurgidsencursus afgesloten, evenals de verdiepingscursus Vogels, aangeboden aan de gidsen van de regio Midden-Limburg. In 2017 start de regionale opleiding voor Special Gidsen. Mijn oprechte bewondering voor al diegenen die dit organiseren.

Zo, dat was al een hele lijst voor het komend jaar. Wordt tijd dat we even terugkijken naar dit jaar. Het is onmogelijk om alles op te noemen, daar hebben we ons jaarverslag voor. Enkele gebeurtenissen wil ik hier wel even naar voren halen:

- Met genoeg kijk ik terug op onze eerste regionale gidsencontactdag. Binnen de regio is besloten deze in 2017 te herhalen en wel op 9 april. Noteren!!

- En dan, het IVN Excursieloket Midden-Limburg heeft echt handen en voeten gekregen. Frans Hendrikx heeft een overzicht gemaakt van alle gidsen van Midden-Limburg. Het loket is inmiddels aardig bekend in 'de buitenwereld'. De excursies op aanvraag zijn dit jaar met meer dan 100% gestegen ten opzichte van het vorig jaar. Vanuit het excursieloket zal in de toekomst gewerkt worden aan de deskun-

digheidsbevordering van de gidsen door het aanbieden van verdiepingscursussen.

- Met wat aanloopprobleempjes heeft onze website een nieuw jasje gekregen. We hebben een webcommissie bestaande uit: Ruud Snijders, Marieke Michels, Astrid Janissen en Rianne Keijzer. Laur Lennards en Laurent Vanderheijden hebben afscheid genomen als webmasters. Heren: dank voor jullie jarenlange inzet!

- Naast onze website is er een Facebookpagina voor IVN Roermond e.o. Voor zover ik begrepen heb kun je hiervan lid worden, en nog veel meer. Sjoerd van der Schuit, beheerder van deze pagina, kan je hier alles over vertellen. Zelfs ik begrijp het af en toe

- Nadat we het vorig jaar bezig zijn geweest met VOG-verklaringen, zijn we er dit jaar in geslaagd om een vertrouwenspersoon te vinden voor onze afdeling. Bij de ALV zal zij kort toelichten wat dit inhoudt.

- Er is een nieuw beleidsplan opgesteld. Velen hebben hieraan input gegeven, waarvan dankbaar gebruik is gemaakt. Het beleidsplan 2017 – 2021 zal meegestuurd worden met de stukken voor de ALV.

Daarnaast kan iedere commissie en ook het bestuur versterking gebruiken. Belangstelling? Neem dan contact op met bestuur@ivnroermond.nl

Nogmaals, ik kan het hele Schrijvertje wel vol schrijven met wat al wat gaande is binnen onze afdeling. Maar daar zoals gezegd, daar is ons jaarverslag voor.

Namens het bestuur wens ik u allen een Goed, Gezond, Gelukkig en een Geweldig Groen Nieuwjaar.

Zonsondergang Asselt, foto Peter Keijzer

Natuurdenken

Door Pieter Brouwer

Het zal zo'n vaart wel niet lopen. Alle mensen moeten toch op een gegeven moment inzien dat het zo niet langer kan? Zo hield ik me tot voor kort nog voor. Maar de werkelijkheid noopt me mijn inzichten aan te passen: blijkbaar loopt het wel zo'n vaart en kan of wil niet iedereen inzien hoe de wereldmaatschappij en de wereld naar de knoppen gaat. Populisme viert hoogtij, het gaat steeds meer om scoren met mooiklinkende maatregelen die geen verband houden met de realiteit, macht en kortzichtig egoïsme, polarisatie, haat en een verdergaande afbraak van natuur, milieu, gelijkheid, verdraagzaamheid en rechtvaardigheid.

Ik blijf netjes petitie's ondertekenen van Greenpeace, Milieudefensie en Amnesty. Ik probeer vooral zelf niet haatdragend te worden, niet ongenueanceerde dingen te roepen, vooral kritisch te blijven – maar dat valt nog niet mee. Voor slagvaardigheid schijnt wel enige boosheid nodig te zijn; blijven hangen in enkel verdriet kan leiden tot apathie. Maar ik ben geen actievoerder, en ik wil niet boos zijn.

Hoe moet ik nu naar buiten kijken, naar de natuur, de vogels en de bomen, naar mijn kinderen, zonder bang te zijn voor wat de toekomst hen brengt? Kan de natuur mij blijven troosten? Wellicht wel. Want wat er ook gebeurt, de natuur kan het niks schelen – die heeft gelukkig geen hersenen om te zien en te voelen wat ik zie en voel, die kan zich geen zorgen maken. De natuur gaat gewoon door tot ze niet meer

kan – en dan stopt ze simpelweg. Ik kan misschien niet de wereld veranderen, maar ik kan wel, net als de natuur, gewoon doorgaan. Gewoon doorgaan met vriendelijk zijn, doorgaan met naar anderen te luisteren en te helpen als dat kan, gewoon doorgaan met genieten van een mooie herfstwandeling, gewoon doorgaan met het me verwonden hoe prachtig de ecologie in elkaar zit, gewoon doorgaan met petitie's, gewoon doorgaan met mijn normen en waarden over te brengen aan mijn kinderen, gewoon doorgaan te genieten van hun ontwikkeling, en gewoon doorgaan met hopen dat de mensheid toch een keer inziet dat liefde, begrip en verdraagzaamheid écht leiden tot een betere en wonderlijke wereld. (illustratie: Giovanni Fattori, 1890-1895)

Begeleide wandelingen in Nationaal Park De Meinweg

Door Sylvia Spierts-Brouwer

Sinds begin 2016 zijn er nieuwe afspraken gemaakt aangaande begeleide excursies in Nationaal Park De Meinweg om het voor de bezoeker duidelijker te maken waar hij terecht kan om een bepaalde begeleide excursie aan te vragen. Hieronder leest u welke nieuwe taakverdeling is afgesproken.

Natuur- en landschapsexcursies

Deze worden begeleid door een IVN-gids van de afdeling Roermond. Een IVN-natuurgids laat de bezoekers van het Nationaal Park De Meinweg de enorme biodiversiteit ontdekken. Welke planten en dieren komen er voor, hoe leven ze samen en hoe beheer je die natuur? Het is niet alleen luisteren maar vooral ook leren kijken hoe prachtig de natuur in elkaar zit. Een IVN-landschapsgids leert de bezoekers van het nationaal park om het landschap te 'lezen'. Hoe is de Meinweg ontstaan, welke processen hebben hier aan bijgedragen en manifesteren zich in het landschap zoals het nu is? Geologische, ecologische, cultuurhistorische en sociaalgeografische ontwikkelingen ontdekt de deelnemer zo spelenderwijs. Wilt u met een natuur- of landschapsgids op pad dan kunt u meer informatie vinden op de website van IVN Roermond: <https://www.ivn.nl/afdeling/roermond-eo/excursie-aanvragen>

Cultuurexcursies

De gidsenteams van VVV Midden-Limburg verzorgen

cultuurwandelingen in o.a. de gemeente Roerdalen, de historische binnenstad van Roermond en de Maasstadjes Thorn, Wessum, Maasbracht en Stevensweert. De wandelingen en fietstochten in de gemeente Roerdalen worden verzorgd door VVV-Roerdalgidsen. Ze nemen de bezoekers mee naar de mooiste plekjes in deze grensoverschrijdende Meinwegregio. Aan de hand van historische feiten, interessante verhalen en leuke anekdotes brengen ze de geschiedenis van deze regio weer tot leven. Bijvoorbeeld wandelingen en/of fietstochten door de kern van een specifiek kerkdorp, langs geluksplekken, toegespitst op een bepaald thema, op eigen bodem of grensoverschrijdend, alles is mogelijk. Wilt u met een VVV-gids op pad dan kunt u meer informatie vinden op de website van VVV Midden-Limburg onder groepsuitjes.

Excursies voor unieke natuurbelevingen

Tijdens deze excursies neemt een gids van Staatsbosbeheer u mee naar unieke belevenissen. Maak kennis met diepe stilte en duisternis in de natuur tijdens nachtelijke tochten en wandelingen in de schemering, of ga mee op speurtocht naar een diersoort zoals het wild zwijn of de adder met als ultieme kans om de dieren ook echt te observeren. De tochten zijn samengevoegd tot een 'excursiekalender', maar voor een bestaande groep kunt u dezelfde tochten ook aanvragen. Voor meer informatie moet contact opgenomen worden met l.clement@staatsbosbeheer.nl

De blauwe kiekendieven van De Meinweg

Door Frank Heinen

De Meinweg is vooral bekend om zijn adders en wilde zwijnen, maar herbergt als soortenrijkste natuurgebied van Nederland natuurlijk nog veel meer uiterst interessante diersoorten. Een zo'n dier is de blauwe kiekendief (*Circus cyaneus*), een prachtige en uiterst sierlijke roofvogel. Volwassen exemplaren hebben een vleugelspanwijdte van 97-118 centimeter en een lengte van 45-55 cm. In tegenstelling tot veel andere roofvogels zijn kiekendieven grondbroeders. De blauwe kiekendieven die in het Meinweggebied neerstrijken zijn wintergasten in bescheiden aantal. Lange tijd minder bekend was het feit dat de kiekendieven bepaalde heidevelden van de Meinweg ook als slaapplek gebruiken. Op zich niet onlogisch, want de favoriete slaapplekken van veel Limburgse blauwe kiekendieven zijn heidegebieden en biotopen met veel pijpenstrootje, terreintypen die ruimschoots aanwezig zijn binnen de grenzen van Nationaal Park De Meinweg.

Dat lang niet iedereen weet heeft van de aanwezigheid van de in Limburg niet zo algemene roofvogels is niet vreemd. De kiekendieven arriveren namelijk laat in de middag of tegen de avond op de slaapplek. Vaak cirkelen ze eerst nog wat rond of gaan ze in een boom zitten, alvorens ze een comfortabel plekje in de hei opzoeken. De 'laatkomers', de dieren die pas vlak voor het vallen van het avondduister terugkeren, duiken meestal gelijk naar beneden en komen

pas de ochtend erna weer tevoorschijn. 's Ochtends krijgen doorgaans weinig mensen de gracieuze kiekendieven goed te zien, want de vogels verlaten hun slaapplek reeds net voor of kort na zonsopkomst. Bij het krieken van de dag gaan de roofvogels op zoek naar voedsel (meestal muizen of vogels) in hun foerageergebieden, plekken die vaak best wel een eind van de slaapplek vandaan liggen.

Dat de Meinweg een belangrijke slaapplek is voor de vogels, werd in 2011, min of meer bij toeval, ontdekt door Peter Heuts en andere onderzoekers van Stichting Koeke-loere, een organisatie die zich behoorlijk intensief bezig houdt met het verzamelen van gegevens over de Meinwegfauna. Een van de manieren om te achterhalen waar de kiekendieven overnachten en hoeveel exemplaren zich in de wintermaanden in het Meinweggebied ophouden, is het houden van de jaarlijkse (drie in totaal) integraaltellingen. Tijdens zo'n telling vormen de deelnemers groepjes van enkele personen. Elke groep posteert zich in een specifiek deelgebiedje en telt in de vroege ochtenduren het aantal kiekendieven dat de slaapplek verlaat. Waar mogelijk wordt ook het geslacht van de vogels vastgesteld. Door de hoge mate van seksueel dimorfisme tussen de grijsblauwe mannetjes en de bruine vrouwtjes is dat bij volwassen exemplaren vrij gemakkelijk. Het verschil tussen volwassen vrouwtjes en jongere mannetjes (de zogenaamde *ringtails*)

is een stuk lastiger te bepalen, zeker op afstand. Jonge mannetjes hebben namelijk ook een overwegend bruin verenkleed en kunnen gemakkelijk worden aangezien voor vrouwtjesdieren. Vogels die door meerdere groepen worden gezien gelden uiteraard als één exemplaar.

Nadat bekend werd dat de Meinweg een slaapplek van (inter)nationale betekenis is, rees natuurlijk al snel de vraag waar de vogels die er overwinteren in de warmere maanden precies naartoe trekken. Om de herkomst van de Meinwegkiekendieven in kaart te brengen, zijn René Janssen (Bionet Natuuronderzoek) en vrijwilligers van Stichting Koekeloere en Staatsbosbeheer in het kader van het door de provincie ondersteunde onderzoeksproject Natuurkwaliteitsimpuls NP De Meinweg in de winter van 2013-2014 begonnen met het plaatsen van zendertjes op vrouwtjeskiekendieven, een project dat dus inmiddels alweer een paar jaar loopt. Voor het onderzoek wordt gebruikgemaakt van gps-trackers, -zenders die continu informatie over de locatie van de vogels doorgeven en zo trekroutes in kaart kunnen brengen. Verder leveren de zenders nuttige informatie op over de slaapplekken, het gebruik van verschillende slaapplekken en de verschillende foerageergebieden, de stop-oversites, de trekroutes en de broedgebieden van de Meinwegkiekendieven.

Vanuit het oogpunt van dierenwelzijn kunnen alleen vrouwtjeskiekendieven uitgerust worden met gps-zenders. Dergelijke apparaten mogen namelijk slechts een bepaald

percentage van het totale gewicht van de vogel hebben en zijn daarom te zwaar voor de kleinere en lichtere mannetjes. De resultaten van het onderzoek onthullen veel nieuwe informatie over het trekgedrag van de blauwe kiekendief en laten zien dat de Meinwegkiekendieven bedreven langeafstandsreizigers zijn. Na De Meinweg te hebben verlaten, vloog het vrouwtje met de naam Scub9 in 2014 met wat tussenstops naar een gebied net boven de poolcirkel in Zweden. Het andere gezenderde vrouwtje, Scub06, maakte een nog langere reis en trok richting Oost-Europa en Finland. In totaal legde Scub06 dat jaar bijna 8500 kilometer af, terwijl Scub9 een afstand van 4867 kilometer liet noteren. Het zenderen en volgen van vrouwtjes in de jaren

NP De Meinweg, foto Marieke Michels

na 2014 bevestigt dat blauwe kiekendieven zeer reislustige vogels zijn die echter wel geregeld terugkeren naar dezelfde broed-, foerageer- en overwinteringsplekken.

Hoewel de Meinweg dus in zwang is bij de kiekendieven als slaapplek, jagen ze elders. Soms blijven ze ook op de jachtvelden slapen. Ook op dat vlak is het zenderonderzoek zeer nuttig. Het blijkt namelijk dat de meeste Meinwegkiekendieven bij voorkeur jagen op Duitse bodem. Door de jachtvelden van de roofvogels te bezoeken, hebben de onderzoekers van Koekeloere een goed beeld gekregen van de foerageergebieden die de kiekendieven bezoeken. Het blijken vooral uitgestrekte, grotendeels kale weilanden en akkers te zijn. Op het eerste oog weinig uitnodigende terreinen voor een vogelaar, maar voor de kiekenden echte muizeneldorado's. Om meer te weten te komen over de precieze eetgewoonten van de blauwe kiekendieven en na te gaan welke muizensoorten ze graag naar binnen werken, loopt inmiddels ook een braakballenonderzoek. Die braakballen zijn namelijk vaak de enige sporen van hun aanwezigheid die de slapende roofvogels achterlaten in de hei. Volgens boswachter Robbert Ouwerkerk levert het uitgebreide en meerjarige onderzoek naar de blauwe kiekendieven van de Meinweg ook voor terreinbeheerder Staatsbosbeheer een berg nuttige informatie op: "We krijgen zo meer zicht op het gedrag, de tijdsbesteding, het terreingebruik en de jachtgebieden van de dieren. Met die gegevens kunnen we in de nabije toekomst mogelijk nog meer doen om het de roofvogels naar de zin te maken."

De foto's van de kiekendieven zijn van Peter Heuts.

Voorwandelen

Door Leo Koster

In 2016 hebben Hermien Hendrixx en ik de zorg op ons genomen om twee vollemaandelingen te verzorgen. Daarvoor moet voorgewandeld worden. Op 15 september 2016 komen we voor de eerste keer samen bij de Busjop, maar het weer speelt ons parten. Donder en bliksem komen onze kant op. We rijden naar de "sjop" behorend bij de uit de 18e eeuw daterende hoeve Kloosterhof. De auto van Hermien krijgt een plaatsje in de buurt van het oude bakhuisje. Van de klapstoeltjes die tegen de muur staan maken we gebruik. We lopen in gedachten de vollemaandeling; waar moet wat en door wie gezegd worden. Liefst 14 aandachtspunten heeft Hermien aan het papier toevertrouwd. Ik heb diverse gedichten bij me over maan en sterren. Enkele draag ik voor onder het genot van een Jägermeister. Als regendruppels via bladeren en over dakpannen de grond raken, genieten we van het geluid van het vrouwtje van de bosuil. Onder felle bliksemschichten en zonder een volle maan wandelen we een klein stukje door het prachtige Leudal.

Een andere voorwandeling vindt plaats op 16 september 2016 vanuit Vlodrop-Station. De te belopen route hebben we vorig jaar met veel succes afgelegd voor de personeelsvereniging van het Roermondse ziekenhuis. Ook hier heeft Hermien heel wat punten op papier gezet waarover wat verteld kan worden. Het wordt een mix van ruiken, voelen, luisteren en het overbruggen van hoogteverschillen. We denken dat het pad naar de Dalheimermühle van een straatlantaarn is voorzien maar de verlichting wordt opge-

Roeivijver bij het voormalige klooster St. Ludwig, foto Frans Hendrixx

en in het schijnsel van onze lantaarns zien we (water)vleermuizen.

Over de bodem kruipt een tijgerslak, tegen het dak hangen rustende vlinders, onder meer gehakkelde aurelia, roesje en atalanta's. Onder het prieeltje zijn nog resten van ijzeren scharnieren zichtbaar alsmede langs het water een ijzeren trapje; de resten van de aldaar geboden zwemmogelijkheden. In het voormalige badhuisje hangen exuvi's en vlinders. Op de rand een door de paddenvlieg aangetaste pad. Onder de trap plastic troep en blik. Een oude slagzin luidt: "Laat niet, als dank voor het aangenaam verpozen, den eigenaar van 't bosch de schillen en de doozen". Via een smal en stijgend pad komen we bij een open vlakte. Dit zou een goede plek zijn om te genieten van de maan en sterren, de Cassiopeia, of Grote- en Kleine Beer of Orion. Op de hoek van een bosrand ligt een houten schuilhutje. Hierin schuilen ook diverse vlinders en in een opening heeft het winterkoninkje haar kunstige nestje gebouwd. Af en toe probeert de maan tevoorschijn te komen. Met veel moeite zien we een glimp.

Via de IJzeren Rijn wandelen we naar het startpunt. Door de bomen zien we lampjes. We zingen "Daan goon de lempkes aon". We besluiten nog even na te praten in hotel De Meinweg. We vragen de ober of hij de naam van de zangeres weet van het liedje "Daan goon de lempkes aon". We hebben het zo vaak geneuried dat de ober ook besmet wordt met het neuriën van dat liedje. Het is van zangeres Angelina. Tussen neus en lippen door vraagt hij nog naar ons kamernummer!

Op 10 oktober 2016 gaan we nogmaals een poging doen om voor te wandelen in het Leudal. Via oude grafvelden wandelen we naar de Speckerbrug. Voor deze brug ligt rechts de Duvelskoel. De duivel liet zich deze avond echter niet zien. Bij de brug over de Tungelroyse Beek brengen we de Japanse origamikunst in de praktijk door het vouwen van bootjes. Op een verhoging spreekt Hermien: "Het maanlicht strijkt over de vennen, haar zilverwitte licht geeft bomen een schaduw, water een speelse schittering en het landschap een magisch tintje". Prachtige woorden in een fantastische omgeving.

Dalheimermühle, foto Frans Hendrixx

wekt d.m.v. een aggregaat. Diverse personen zijn deze avond namelijk bezig met het monitoren van nachtvlinders. We wandelen een klein stukje door de deelstaat Noordrijn-Westfalen onder de IJzeren Rijn door en via een prachtige lindenlaan wandelen we richting het voormalige Franciscanenklooster St. Ludwig. Hermien meldt onze komst bij de bewaker van het Maharishi-complex. We zien de blauw verlichte olifant die de wacht houdt bij het voormalige onderkomen van de Maharishi. In het fraaie prieeltje bij de nabij gelegen vijvers draag ik gedichten voor, smeren we onze keel met Klein Geluk, horen we geplons en gekraak

Boekhandel en Antiquariaat

Neerstraat 31a, 6041 KA Roermond

Nieuwe en antiquarische boeken over natuur en heemkunde,
2e hands literatuur en boeken over geschiedenis, kunst en
nog veel meer !

Dinsdag tot en met zaterdag open van 11.00 - 17.00

telefoon: 0475 - 33 46 65 | e-mail: boomboekhandel@freeler.nl

Lezersonderzoek: wij vragen uw mening

In zijn huidige vorm bestaat Het Schrijvertje, het lijfblad van IVN Roermond e.o., inmiddels 3 jaar. Evenals de natuur hoort ook een verenigingsblad te blijven groeien en daarom zijn we op zoek naar uw leeservaringen. Namens bestuur en redactie zullen wij u daarom volgende week middels een korte enquête om uw mening vragen. Om dit kosteloos en duurzaam (geen papier nodig) te kunnen uitvoeren maken we gebruik van een digitaal formulier. Dit betekent wel dat we alleen die leden rechtstreeks kunnen bereiken, van wie het e-mailadres bij de ledenadministratie bekend is.

Indien u op vrijdag 6 januari nog altijd géén email over deze lezersenquête hebt ontvangen, wilt u dan a.u.b. de website van IVN Roermond e.o. bezoeken; aldaar krijgt u alsnog de mogelijkheid om de enquête in te vullen.

In het lentenummer van Het Schrijvertje zullen we een evaluatie plaatsen met de aanbevelingen die u ons aan de hand gedaan heeft. Uiteraard zal de enquête volledig anoniem worden verwerkt.

Iedere mening telt en zal worden meegenomen in de evaluatie, maar deze enquête is natuurlijk pas écht waardevol indien ze door zo veel mogelijk leden wordt ingevuld. Wij rekenen dan ook op uw aller medewerking.

Kerstwandeling

Maandag 26 december 2016, aanvang: 13.00 uur

Startpunt: Kapel Onder de Linden,

Heerbaan-Kapel 4, Thorn

Gidsen: Michiel Stemkens, Hermien Hendriks en René Horsten

Op maandag 26 december houden we de traditionele kerstwandeling. Dit keer in en rondom Thorn. Het wordt een prachtige mix van natuur en cultuur met een boeiend slot. Laat u verrassen.

Algemeen jaarprogramma 2017

Door René Horsten namens de programmacommissie

Zoals u in de bij dit Schrijvertje meegestuurde folder kunt zien, is er weer een gevarieerd programma opgezet met een groot aantal activiteiten voor eenieder die de natuur van dichtbij wil beleven.

Daarnaast hebben we natuurlijk ook nog de mooie programma's van de planten-, vogel- en vlinderwerkgroep en Natuurclub De Speurtoezers. Alles bijeen genomen gaan we weer een zeer actief 2017 tegemoet; met alvast een geweldig woord van dank aan al die gidsen die betrokken zijn bij de uitvoering van de activiteiten.

We gaan het thema 'Duurzaamheid' heel concreet maken middels een lezing/excursie over windmolens en een bezoek aan papierfabriek van Houtum. Daarnaast organiseren we in 2017 twee opschoonacties aan de Maas. Evenals in 2016 zijn we ook in 2017 weer te gast bij Peijnsland met een mooie excursie in natuurgebied 'De Rug', Roosteren.

Naast excursies en wandelingen binnen ons eigen 'werkgebied' gaan we dit jaar ook genieten van een uitstapje naar natuurreservaat 'De Kunderberg' in Zuid-Limburg.

Water en waterdierjes krijgen weer ruime aandacht via de slootjesdag en een workshop.

In het programma zijn 4 jeugdactiviteiten opgenomen.

En wat dacht u van een volle maan tocht, boeiende lezingen, een paddenstoelenlesavond gevolgd door een paddenstoelenexcursie, een themawandeling Dubois en een excursie voor blinden en slechtzienden.

Er zijn nog veel meer interessante activiteiten; raadpleeg onze jaarprogrammafolder, welke je tezamen met de programma's van de werkgroepen kunt terugvinden op onze website www.ivnroermond.nl.

We wensen eenieder een 'natuurrijk' 2017 toe.

Activiteitenkalenders januari - april 2017

Jaarprogramma algemeen

Zondag 15 januari

Excursie 'Observatie wintervogels', Isabellagreend
Aanvang: 9.00 uur
Startpunt: Café De Schuur, Hoofdstraat 2
6049 EB Merum-Herten
Gids: Meinse van der Velde

Zondag 29 januari

Lezing windenergie met excursie naar windpark Neer,
door Jo Kunnen
Aanvang: 10.00 uur; duur 2,5 uur
Plaats: Bezoekerscentrum Leudal, Roggelseweg 58
6081 NP Haelen

Pinksterbloemen, foto Marieke Michels

Maandag 6 februari

Algemene ledenvergadering (alleen voor leden)
Aanvang: 19.30 uur
Plaats: Gemeenschapshuis 't Leuke, Leukenstraat 6
6099 AR Beegden

Zaterdag 11 februari

Duurzaamheidsexcursie naar Papierfabriek Van Houtum
Aanvang: 15.30 uur; duur 2 uur
Plaats: Van Houtum Papierfabriek, Boutestraat 125
6071 JR Swalmen

1, 4, 15 en 18 maart 2017

Cursus special gidsen
Zie voor toelichting pagina 19 en/of website

Zondag 12 maart

Jeugdtocht 'De lente ontwaakt', Herkenbosch
Aanvang: 10 uur; duur 2 uur
Startpunt: Manege Venhof, Venhof 2
6075 NE Herkenbosch
Gidsen: Eef Schoffelen en Rikie Verhagen

Dinsdag 21 maart

Vogellezing, door Otto Plantema
Aanvang: 19.30 uur
Plaats: Gemeenschapshuis 't Leuke, Leukenstraat 6
6099 AR Beegden

Vrijdag 31 maart

Opschoonactie Maas, Buggenum
Aanvang: 9.00 uur; duur 3,5 uur
Startpunt: picknickplaats hoek Dorpstraat-Groeneweg,
Buggenum

Dinsdag 11 april

Lezing 'Bloemen en insecten', door Rini Kerstens
Aanvang: 19.30 uur
Plaats: Ontmoetingscentrum Minderbroederskerk, Minder-
broederssingel 15 F, 6041 KG Roermond

Zaterdag 22 april

Opschoonactie Maas, Hanssummerweerd, Asselt/Swalmen
Aanvang: 9.00 uur; duur: 3,5 uur
Verzamelpunt: picknick-/parkeerplaats hoek Vissersweg/
Eind, Asselt/Swalmen

Zondag 30 april

Themawandeling Dubois
Aanvang: 10.00 uur; duur: 2,5 uur
Startpunt: café-restaurant De Busjop, Busschopsweg 9,
6093 AA Heythuysen
Gidsen: Jan van Horne en Hermien Hendriks

Duiventoren landgoed de Bedelaar, foto Hans Leushuis

Vogelwerkgroep

Zondag 3 januari

Elmpterbruch (denk aan paspoort)

Aanvang: 8.30 uur

Startplaats: Swalmerstrasse 2, Brüggen

Zondag 7 februari

WML-plas Beegden/ Heel

Aanvang: 8.30 uur

Startplaats: parkeerplaats sportpark,

Baexemerweg Beegden

Zondag 6 maart

Lüsekamp, Maalbroek

Aanvang: 8.00 uur

Startplaats: parkeerplaats Fletcher hotel Cox,

Maalbroek 102, Roermond

Zondag 3 april

Koningssteen Thorn

Aanvang: 8.00 uur

Startplaats: Parkeerplaats de Grote Hegge (Grootheggerlaan)

Zaterdag 18 februari

Theorie determineren mossen

NME- centrum St. Elisabethshof

Aanvang: 9.15 uur

Startplaats: parkeerplaats SBB, Roggelseweg 58

6081 NP Haelen

Foto Hans Leushuis

Zaterdag 18 maart

Mossen

Aanvang: 9.15 uur

Startplaats: parkeerplaats bij Medisch Centrum

Groenewoud, Groenewoud 4, 6071 RB Swalmen

Zaterdag 15 april

Kasteelpark Elsloo

Aanvang: 9.00 uur carpoolplaats * (alleen hier)

Zal uitlopen i.v.m. reistijd

* Let op: de carpoolplaats is de parkeerplaats van Kasteeltje Hattem, Maastrichterweg 31, 6041 NZ Roermond. Er wordt getracht om met zo weinig mogelijk auto's naar de excursieplaats te rijden.

De Luysen, foto Frans Hendriks

Plantenwerkgroep

Zaterdag 21 januari

Determinatie loofhout

NME – centrum St. Elisabethshof

Aanvang: 9.15 uur

Startplaats: parkeerplaats SBB, Roggelseweg 58

6081 NP Haelen

De Speurneuzen

Zaterdag 11 februari, 11 maart en 8 april

Op bovengenoemde data komen de Speurneuzen om 14.00 uur bij elkaar.

Plaats: café restaurant de Bussjop

Busschopsweg 9, 6093 AA Heythuysen

Het programma duurt tot uiterlijk 16.00 uur.

Een herinnering voor iedereen die het nog niet heeft gedaan: de contributie s.v.p. betalen vóór 31 december 2016.

Let op: de contributie voor 2017 is verhoogd:

Lidmaatschap: € 20,00, lidmaatschap huisgenoot: € 5,00, abonnement Natuurgids: € 15,50

Bankrekeningnr. NL18 RABO 0135 8373 67

Dank u wel voor de medewerking! Fijne feestdagen en een goed en gezond 2017 gewenst.

Lily Welters, penningmeester IVN Roermond e.o.

Je zult er maar wonen

Door Leo Koster

Wij wonen al 41 jaar in Neel (Maasniel). In een prettige, rustige en kindvriendelijke buurt. Scholen en winkels in de directe omgeving, de kerk laten we in het midden, de natuurgebieden Het Veen en Lüsekamp dichtbij. Op 6-11-2016 vloog een grote zilverreiger over ons huis richting die natuurgebieden. De grens over en je bevindt je in de deelstaat Noordrijn-Westfalen die ongeveer 18 miljoen inwoners heeft, Nederland ongeveer 17 miljoen.

Vanuit onze keuken hebben we zicht op onze kleine tuin met een klein gazonnetje waarin ik twee vijvers heb verwerkt. Al 24 jaar komen alpenwatersalamanders in het voorjaar terug om in beide vijvers voor nageslacht te zorgen. In de vijvers onder meer waterlelies, gedoond hoornblad en gekroesd fonteinkruid. Planten waartegen eitjes van de alpenwatersalamander afgezet kunnen worden en waarin larven van deze salamandersoort zich goed kunnen verschuilen tegen predatoren zoals de moeilijk te vangen tiendoornige stekelbaars. Groene kikkers, gewone pad en bruine kikker laten zich ook geregeld zien. En aan de donkere ontlasting te zien bezoekt de egel onze tuin ook wel eens. Begin januari 2016 bezocht een ijsvogel enkele keren onze tuin. Een dode Japanse kers wordt geregeld bezocht door de grote bonte specht. Rechts in de hoek staat een geknotte lariks die begroeid is met klimop. Het restant van de dode lariks heeft inmiddels, door wat knipwerk, de vorm gekregen van een grote parasolzwam.

De weersomstandigheden in november 2016 zijn niet al te best. De weerman van L1 toont overvliegende kraanvogels

Pestvogels, foto Meinse van der Velde

in V-formatie maar ik heb nog geen enkele naar het zuiden trekkende kraanvogel gezien dan wel gehoord. Mijn vrouw kijkt door het dakraam van de badkamer naar de top van onze bijna 50-jarige beuk die in onze voortuin staat. Luidkeels roept ze op 7 november 2016 enthousiast: "Leo, een pestvogel in de top van onze beuk". Voordat ik echter mijn verrekijker kan hanteren, is de vogel verdwenen. Een dag later zie ik ongeveer 8 vogels bovenin dezelfde boom; ik dacht dat ze gekuifd waren en de grootte hadden van een spreeuw. Wederom geen 100% zekerheid dat het om pestvogels gaat. In mijn leven heb ik ze slechts enkele keren mogen bewonderen. Mijn Peterson's-vogelgids omschrijft de pestvogel als volgt; "Glanzige, gekuifde, bruine vogels met geel getipte staart". Een ander vogelboek zegt: "Een vaak zeer tamme vogel met een zacht verenkleed en een unieke kuif, de combinatie van kuif, zwarte bef, grijze stuit en roestrode onderstaart zijn eigenlijk onmiskenbaar".

Eén exemplaar mocht ik bewonderen op 14-01-2003. Deze pestvogel zat te eten van de rode bessen van de Gelderse roos nabij de Roerbrug bij de Geuljanslaan. Op 23 en 24 maart 2005 heb ik meerdere pestvogels mogen bewonderen tegenover de fietsenmaker Jaspers te Maasniel. Daar deden ze zich tegoed aan de heerlijke kleine sierappeltjes. Mijn laatste pestvogel, ook slechts één exemplaar, zag ik op 02-01-2011 te Osen tijdens een vogelexcursie van de Vogelwerkgroep IVN-afdeling Roermond en de Vogelwerkgroep Roerstreek.

Doch in week 45 van 2016 verandert een en ander. Op 09-11-2016 zie ik acht pestvogels in de top van een, denk ik, meelbes die vol hangt met oranje-rode bessen. Door mijn kijker zie ik dat een besje vast geklemd zit in de snavel van deze schitterende vogel. Op zowel 12 als 13 november 2016 zie ik slechts één pestvogel in de top van een haagbeuk achter ons huis. Week 46 begint ook goed. Op de 14e zie ik weer een groepje van acht pestvogels in de topjes van de haagbeuken achter ons huis. Onze oudste kleinkinderen, Tijn en Noud, krijgen de prachtige vogels ook in beeld. Noud heeft op school onlangs tijdens een geschiedenisles

Grote bonte specht, foto Hans Leushuis

nog iets geleerd over de verschrikkelijke pest, de Zwarte Dood. Tijdens de eerste observaties heb ik de lokroep, een klinkend "srih", niet gehoord. Bij het observeren zie ik dat ze ook, als een vliegenvanger, insecten (muggen) vangen. Dit was voor mij nieuw, doch de literatuur is hierin duidelijk: "Het is een vruchten- en insectenetende soort."

Pestvogel, foto Meinse van der Velde

Op de 15e vijf pestvogels en op de 16e wederom het groepje van acht pestvogels achter ons huis bovenin de haagbeuken. Eén pestvogel vliegt van de uitkijkpost omhoog en verschalkt in de lucht een wat groter insect. Vandaag hoor ik ook voor het eerst de lokroep als van een rinkelend klein belletje. Dat ze zich ophouden achter ons huis is te danken aan de besdragende bomen die hier groeien. Als je eenmaal weet dat er pestvogels kunnen zitten, let je nog beter op en tuur je intensief de bomen en struiken af. In de haagbeuk ontdek ik op deze manier de aanwezigheid van een appelvink. Ook al zo'n mooie vogel. In de vol bessen zittende meelbes houden zich behalve de pestvogels, merels, houtduiven, kool- en pimpelmezen, kramsvogel, zanglijster, groenlingen, vinken en spreeuwen op. Op de 17e zie ik nog twee pestvogels. Hierna heb ik ze niet meer gezien. Misschien willen ze wel een andere smaak in hun snavel en hebben ze wel zin in lekkere (sier)appeltjes of bessen van de Gelderse roos.

Met merels is de laatste tijd wat aan de hand. Ik ben blij dat ik ze hier achter ons huis te zien krijg; zowel mannetjes als vrouwtjes. Bij de merels heeft het usutuvirus de kop opgestoken. Deze 'merelziekte' wordt veroorzaakt door steekmuggen. Als een merel besmet is zien ze er 'onverzorgd' uit, zijn ze sterk vermagerd, de veren steken alle kanten uit en het vliegvermogen is gering. Vaak zijn ze dan ten dode opgeschreven.

Pestvogel: iets meer over deze zeldzame winter-, dwaalgast of invasievogel. Dit pluizig dikzakje is ±18 cm groot. De vleugelspanwijdte is 35 cm. De grootte is te vergelijken met de appelvink, waterspreeuw, kwartel en veldleeuwerik. Het is een zalmroze, wat bolle, dikkere en gekuifde vogel met een korte, brede staart met een gele eindband. De kuif

is rozebruin, gele rand langs de vleugel, kastanjebruine onderstaartdekveren, donkere keelvlek, zwarte oogstreep met iets wit onder het oog, leigrijze stuit, bovendelen licht roodbruin, borst lichtrozebruin en buikzijde lichtkleurig. Opvallend ook de diverse rode wasachtige aanhangseltjes aan de handpennen. De vogels zijn vaak niet schuw. Dit komt omdat ze waarschijnlijk slechts zeer zelden een mens zien. Ze komen voor in de Taigabossen van Noord Rusland, Siberië, Finland, Zweden en Noorwegen. Hun voedsel bestaat uit insecten, noten en bessen van onder meer lijsterbes, meidoorn, liguster, Gelderse roos of maretak. Ze broeden tussen mei en juni. Het nestmateriaal (gras, mos, wollegras, spinrag), wordt door beide vogels verzameld. Doch het vrouwtje bouwt het komvormige nest bijna zelfstandig en vaak in een naaldboom. Het nest heeft een doorsnee tot 22 cm, de nestkom meet 7-9 cm en is 4-8 cm diep. In het nest worden 4-6 grijsachtigblauwe eieren gelegd die voorzien zijn van roodbruine of zwarte stippen of vlekjes. Bij winterse voedseltekorten verlaten hele groepen pestvogels hun broedgebied om elders op zoek te gaan naar voedsel. En dat is dit jaar nu ook weer eens het geval. Wel pest-, maar geen kraanvogels voor ons.

We zijn maar wat blij dat we in Maasniel wonen, want anders hadden we.....

Impressie van een natuurgidsenopleiding

Door Jan van Horne

Elke afdeling van het IVN organiseert om de 5-6 jaar, een opleiding tot natuurgids om zijn taak als instituut voor natuurontwikkeling en educatie, minimaal "op peil te houden", en zo mogelijk verder te ontwikkelen. In Midden-Limburg hebben 6 afdelingen van het IVN de organisatie hiervoor gebundeld. Onderstaand een impressie van een van de cursisten die deze opleiding nog aan het volgen is, in de hoop dat hij in april 2017 hiervoor zijn diploma tot natuurgids mag ontvangen.

Al jaren was ik voornemens, na mijn pensionering, een opleiding voor natuurgids of tuinarchitect te gaan doen. Het is het eerste geworden. De opleiding is in september 2015 gestart. Begonnen met 30 personen, waarvan er nu nog steeds 29 bezig zijn. Alleen al qua aantal is dat een zeer goed resultaat te noemen. Dit komt mede door de altijd positieve benadering van de leden van het kern- en cursus-team, de coaches en nagenoeg alle betrokkenen naar de cursisten. Aanvankelijk was ik geen voorstander van 'de altijd maar positieve benadering'; er waren m.i. toch altijd meer ontwikkelpunten dan positieve punten te benoemen. Gaandeweg heb ik ervaren dat deze benaderingswijze cursisten enthousiasmeert en stimuleert.

De structuur. Ik ben aangenaam verrast door de opzet van de structuur waarin, rekening houdende met het jaargetijde, o.a. de volgende onderwerpen aan bod zijn gekomen (in

Foto Hans Leushuis

volstrekt willekeurige volgorde): waarnemen, landschap lezen, didactiek, bodem, geologie, ecologie, presentatie, flora, fauna, insecten, water, korstmossen, paddenstoelen, vogels, vlinders, diersporen en duurzaamheid. Bij deze onderwerpen kwam aanvankelijk de theorie aan de orde, waarna de praktijk deels in de opleiding maar ook deels elders kon worden opgedaan. Wellicht dat voor de toekomst de inhoud en diepgang van de ecologie (met verbanden en relaties) en de didactiek aangepast kunnen worden.

Foto Rooijmans

www.fotorooijmans.nl

Markt 10 - 6021CD - Budel
tel. 0495-494890
h.rooijmans1@chello.nl

SWAROVSKI

Al jaren zijn wij het adres voor Swarovski verrekijkers, spottingscopes en toebehoren.

Met gedegen advies en eindeloos geduld staan we u terzijde in uw keuze voor het juiste Swarovski produkt.

Een produkt dat beschouwd mag worden als de "Rolls Royce" onder de optiek. De "Swarovision" bijvoorbeeld wordt op 140 punten op kwaliteit gecontroleerd. Daardoor ontstaat een produkt waarop met een gerust hart 10 jaar garantie wordt gegeven.

SWAROVSKI OPTIK DIGISCOPING

Dankzij de DCB II, TLS-APO en iPhone adapter gaat de fascinerende wereld van SUPER-TELE-FOTOGRAFIE voor u open.

Met gemak haalt u het moeizaam te benaderen dier 40...50...60 maal dichterbij. Vogels en wild fotograferen was nog nooit zo gemakkelijk!

"Met 35 jaar ervaring in fotografie kunnen wij uiteraard een schat aan informatie en adviezen verstrekken, waardoor goede resultaten meteen haalbaar zijn."

SWAROVSKI OPTIK

Het assortiment van Swarovski omvat meer dan 30 kijkers en telescopen.

De opzet. Spoedig werd aangegeven dat de cursisten zouden worden gegroepeerd (vrije keuze), en samen een adoptiegebied zouden kunnen uitkiezen, waarbinnen ze de overgebrachte lesstof zouden kunnen gaan oefenen. Dit onder begeleiding van een hen toegewezen coach. Voor mij is het adoptiegebied een gedeelte van het wonderschone natuurgebied Leudal geworden, samen met 4 andere cursisten, onder de bezielende en enthousiasmerende begeleiding van onze coach Hermien Hendriks. Tijdens de opleiding is er groepsgewijs tweemaal een presentatie verzorgd van en over het adoptiegebied, voor de gehele groep. Zo kon eenieder zijn eigen ervaringen opbouwen in het presenteren.

De adoptiegebieden. De cursisten hebben samen de volgende adoptiegebieden uitgekozen: * de Ooldergriend, * Dubbroek, * Tengelroyse wallen, * Schelkensbeek, * Achelse kluis, * de Vuilbemden en * het Leudal. Elke groep moet over zijn adoptiegebied een eindexcursie geven, in de periode van oktober 2016 tot maart 2017. Het is heel bijzonder dat elke cursist op deze wijze zo snel deze gebieden in onze omgeving leert kennen. Bij het geven van de eindexcursie kan de cursist de lesinhoud combineren met de opgedane praktische ervaring. Daarbij kunnen verschillende werkvormen en accenten per adoptiegebied worden aangegeven. Tot op heden hebben 2 groepen de eindexcursie gegeven, waaronder wij. Ondanks dat de meerderheid van de groepen nog moet volgen, kan ik aangeven dat zowel het volgen als het geven van deze eindexcursie een zeer grote brok aan ervaringen heeft opgeleverd. Ik ben er veel rijker van geworden.

Het werkstuk. De cursisten dienen ook een werkstuk te maken (met een duidelijk aangegeven hoofdstructuur) van het adoptiegebied. Dit is een pittige klus.

De stage. Dit is een ander onderdeel van de opleiding. Elke cursist heeft zijn/haar eigen stage-opdracht. De variatie hierbinnen is zeer groot. Dit varieert van o.a. workshop, schoolproject, beleidsplan IVN en een natuurtocht. Ik heb gekozen voor een themawandeling (over het leven van) Prof. Dubois, in relatie tot zijn landgoed "de Bedelaar", gelegen tussen Heythuysen en Haelen.

Leren waarnemen. Gezien mijn leeftijd en mijn werkervaring, had ik de indruk dat ik goed kon waarnemen. Ik moet nu constateren, dat dat absoluut niet zo is (geweest). Ik ben ruim 60 jaar, in de natuur 'ziende blind geweest'. Nu pas heeft men mij echt leren kijken naar een plant, dier, boom, paddenstoel of bodem. En op het moment dat je echt kunt kijken, kun je ook gaan proberen dit over te dragen aan anderen als natuurgids.

Naderend einde. De opleiding van 20 maanden (nog enkele maanden te gaan) is best zwaar, als je vele woensdagavonden en zaterdagavonden bezig bent. Het is nu ook goed dat het einde in zicht komt. Je voelt dat je ruim voldoende baggage gekregen hebt om zelfstandig aan de slag te gaan.

En nu? Voor sommigen is dit (misschien) niet altijd even duidelijk. Voor mij wel. Ik ben er klaar voor. Ik wil graag gaan gidsen, en waar maakt mij nog niet zoveel uit. Voorlopig houd ik het nog op Leudal, Beegderheide, de Peel, of de landgoederen de Bedelaar of Beijlshof. Op termijn kunnen en zullen dat er meerdere gaan worden. Ook zie ik voor mij een mogelijke taak weggelegd in het geven van voorlichting of overleg met overheden, namens het IVN.

Hierbij zie ik uit naar een ontmoeting of samenwerking, in welke vorm dan ook, met jou, of andere natuurvrienden om zodoende de natuur optimaal te kunnen delen en te ervaren.

De Vuilbemden op de schop: een zegen of de doodsteek voor de bever?

Door Paul Monod de Froideville

De Vuilbemden, een leuk, uniek natuurgebiedje vol verrassingen, ligt ten noorden van Roermond tussen Leeuwen en Asselt. Het karakter van het gebied wordt bepaald door een oude Maasmeander, die het heeft gevormd tot wat het nu is. De Vuilbemden maken deel uit van het holocene Maasdal. Op kaart 5 van de landmeter Smabers (1774) wordt het aangegeven als Vuijle Bemden. Later komen we de naam Foulenbemden tegen: vies water, ijzerhoudend kwelwater, geen goed landbouwgebied (Loe Giesen). Door het moerassige karakter is het gebied minder goed toegankelijk. Misschien maar goed ook, want het is een eldorado voor opvallende bewoners voor zo'n klein gebied, dassen, reeën en ook de bever, die sinds 2011 geheel vrijwillig zijn intrede heeft gedaan.

Een wandelpad loopt langs de steilrand, die op sommige plaatsen wel zes meter hoog is en de overgang vormt naar het laat-glaciale Maasterras. Aan de voet van die steilrand kwelt op verschillende plekken grondwater, met als gevolg een zeer gevarieerde natuur. Behalve typische moerasplanten zitten er ook kikkers, padden en salamanders. De Vuilbemden is één van de 48 Natte Natuurparels in de provincie Limburg. Deze gebieden, die onderdeel uitmaken van het Natuurnetwerk Nederland (voorheen Ecologische Hoofdstructuur), hebben prioriteit in de aanpak tegen verdroging. Wandelen rondom is mogelijk. Je moet er wel een paar natte voeten voor riskeren, maar dan beleef je ook wat.

De Vuilbemden heb ik pas goed verkend als adoptiegebied van de cursus Natuurgids IVN. Samen met mijn mede cursisten, Marieke Michels, Peter Keijzer en Yves Monod de Froideville heb ik het gebied echt leren kennen en waarderen. Het gaat nu op de schop, om de verdroging tegen te gaan. De werkzaamheden zijn onlangs begonnen met het rooien van een oud perceel populieren. Dit populierenbos was productiebos en hoorde bij het landgoed van Kasteel Hillenraad te Swalmen. Wij volgen met spanning de ingrepen die in het gebied worden gedaan en welke effecten dit heeft.

De komst van de bever, een grote slimme jongen die zich verrassend goed aanpast aan de steeds veranderende omstandigheden, leverde positieve en negatieve effecten voor het gebied. Er ontstonden natschaden voor particulieren, waaronder het populierenbos van dhr. De Guerre (Kasteel Hillenraad). Aanleiding voor ARK en SBB om vanuit het beverproject de laaggelegen natte percelen te kopen: 10 hectare bos en twee hooilanden. Doel was het vernatten van het natuurgebied zonder wateroverlast op de landbouwgebieden van particulieren. Men wil het natuurgebied inrichten en een duurzame oplossing vinden voor de natschade van de bevers. In 2011 was er één dier, in-tussen een familie met burcht en dam. De resultaten moeten een voorbeeld worden voor een geslaagde aanpak elders in Limburg.

Men wil een scheiding realiseren van landbouw- en natuurafwatering. Ruilverkavelingsslootjes en zijslotjes worden gedempt. De Molenbeemd wordt verbreed en doorgetrokken met een onderhoudspad. De stuw en oeverbeschoeiing wordt verwijderd. Maaiveldverlaging wordt gerealiseerd t.b.v. moeras. Door de ingrepen aan de Molenbeemd gaat deze fungeren als scheidslijn tussen natuurgebied en agrarisch gebied. De plannen voor de herinrichting zijn gebaseerd op onderzoek van AGOR, toen de bever nog niet zijn intrede had gedaan. In de huidige situatie wordt de hoogte van de beverdam gehouden op 16.40m + NAP. In de nieuwe situatie wordt dit 16.70+ NAP. Een groot deel van de oude meander komt dan onder water te staan.

Inmiddels is gestart met het uitkappen van populierenbos. Doel is omvorming naar inheems broekbos met zwarte els, berk en wilg. Er zal geen aanplant plaats vinden. De natuurlijke aanwas moet hier zijn werk doen. Het dood hout zal men functioneel laten liggen. Men hoopt de aanwezigheid van de das, bever en reeën hierdoor te bevorderen. Ook de komst van de otter is mogelijk, die vanaf de Asseltse plas naar dit gebied kan trekken.

modder gedicht tot een heuse dijk. Dat duurt tot de slimme-rik bedenkt dat het ook anders kan. Hij bouwt een hele korte dam in de Leijgraaf zelf. Weinig inspanning, succes verzekerd! Natuurlijk laat het Waterschap dit niet op zich zitten en verwijdert nu de kleine en de grote dam. Het schitterende plaatje is weg, de restanten van de dam liggen er triest bij. Hoe reageert onze vriend? Als je het gebied inloopt merkt je dat het waterpeil toch nog steeds stijgende is. De bever vergroot nog steeds het moeras. Hoe krijgt hij dat nu weer voor elkaar? Hij heeft beslist een nieuwe dam gemaakt. Maar waar? Wat een natuurbeheerder. De mens hoeft niet in te grijpen. De beverfamilie zorgt er wel voor dat de doelstellingen van de herinrichting, vernatting van het gebied, zonder al te veel inspanningen kunnen worden gehaald. Profiterend van een periode met een lagere waterstand, zodat je dieper in het gebied kunt komen, geïllustreerd, dat wel, is de nieuwe dam ontdekt, die de bever nu in een van de slotjes van heeft gebouwd. Kleiner dan de vorige, maar zeker zo effectief. Moeilijker voor de machines van het Waterschap om te bereiken. Korter en dus sneller te herstellen als dit nodig is. Voorlopig wint de beverfamilie van de graafmachines.

Tijdens de eigen verkenningen in het gebied kom je telkens de invloed van de bever tegen. Wat is het toch een handige, slimme jongen. Je ziet allerlei sporen van voor- en achterpooten in de natte bodem. Kenmerkende beverknaagsporen aan bomen, soms supervers. Hij heeft een voorkeur voor populieren, maar ook jonge eiken behoren tot zijn menu. Als hij een boom heeft omgelegd, maakt hij een sloot langs de stam, zodat hij er zwemmend bij kan. Je ziet glijbanen waarlangs hij in het water glijdt. Je vindt beverkeutels. Je gaat op zoek naar de beverburcht. Die is niet altijd te bereiken, want als de bever de kans krijgt zet hij het hele gebied onder water, zodat het onmogelijk is om in de buurt te komen. Bewonderend sta je te kijken naar dit wonderlijke, rommelige bouwwerk dat in de loop van de tijd steeds groter wordt. Hij moet ook krachtig zijn, die bever, want hij sleept nogal dikke takken en kleine stammen naar de burcht. Op afstand van de burcht heeft hij bij de bocht van de Leijgraaf, een afwateringskanaal, vlakbij de Pastoor Pinckersstraat een prachtige dam gebouwd. Wat een schitterend gezicht, het bevermeer, dat achter de dam zorgt voor een schilderachtig plaatje. Als de dam boven de toegestane hoogte reikt, moet het Waterschap de dam tot op de maximaal toegestane hoogte afgraven. Het wordt een wedloop tussen de bever en de graafmachine. Wat de machine afgraaft heeft de bever in een, twee nachten weer opgebouwd. Nieuwe takken worden aangesleept en met

Hoe zal de bever die erg flexibel blijkt te zijn en zich steeds aanpast, reageren op de start van de herinrichting met het machinaal rooien van het populierenbos? Hij is dol op die populieren. Stelt hij zich tevreden met zwarte els, wilg en berk, die hier moeten gaan groeien? Wat gaat hij eten tot de tijd dat die groot genoeg zijn? Of gaat hij zijn heil elders zoeken? De bever heeft spontaan de Vuilbenden tot zijn thuis gemaakt. Gaat hij nu verhuizen? Wij houden de vinger aan de pols.

Foto's van Peter Keijzer en Marieke Michels

Satino Black

VanHoutum

Sinds 1935 produceert Van Houtum hygiënepapier in Swalmen. Mens- en milieuvriendelijk werken en produceren zijn centrale waarden binnen het bedrijf. Deze zijn vertaald naar 'People, Planet en Profit'. Het is de ambitie van Van Houtum om de bedrijfsvoering volledig 'Cradle to Cradle' in te richten.

Enkele erkenningen:

www.vanHoutum.nl

DE BUSJOP

eten en genieten

Reserveer via info@debusjop.nl of 0475-491139
Vraag naar de voorwaarden

N naast het welbekende High Tea concept bieden wij nog vier extra varianten aan: High Beer, High Wine, High Kids en High Bob. Voor ieder wat wils en daarom kan deze High Five per gezelschap gecombineerd genuttigd worden.

Een avond als een echte VIP behandeld worden? Dat kan!

Laat u gratis ophalen en thuisbrengen door onze LimoBob Service.

Een fijn vast gegeven:
ledere zondag
(zonnig, druilerig... ongeacht het weer)

live muziek
vanaf 14.00 uur!

Verwenbon

Met onze Verwenbon zit u altijd goed! Met culinaire presentie naar u uw familie, vrienden, collega's en zakenrelaties echt blij mee maakt!

DE MOOISTE BESTEMMINGEN BEREIKT U MET EEN VOLVO

VOLVO Rutten Roermond | Jacob Romenweg 5 | 0475-340789

janWelters

autoservice

APK Keuringstation
Moderne diagnose apparatuur
Grote- en kleine beurten
Onderhoudsbeurten alle merken
auto's en lichte bedrijfswagens

Schadereparatie en expertises
Ruit reparatie en vervanging
Bandenservice, alle merken
Opslag banden
Aircospecialist reinigen en diagnose

Edisonweg 5a - 6101 XJ Echt - Tel: 0475 48 13 65
www.autoservicejanwelters.nl
www.facebook.com/autoservicejanwelters

Een oproep

Door Huug Stam

Regelmatig is binnen het IVN het volgende aan de orde. Op het grondgebied van de gemeente Roermond wordt 'iets aan milieu gedaan'. Dit betekent dat een kleine groep zich specifiek inzet voor natuur en milieu en bij bedreiging daarvan actie onderneemt. Overigens wil dit niet zeggen dat in de andere gemeentes van het werkgebied van IVN Roermond e.o. niets gebeurt.

In deze column wil ik naar aanleiding van het beschreven voorbeeld iedere IVN er vragen ogen en oren open te houden en een melding te doen bij onraad.

Al vele jaren tel ik het aantal klokjesgentianen in een bepaald ven. Tot mijn grote schrik ontdekte ik afgelopen herfst dat het ven grotendeels omgeploegd en ingezaaid was met gras. Zie bijgaande foto.

In de betreffende gemeente waar het ven ligt of beter het restant daarvan, is zowel het IVN als Milieudefensie actief. Waarom heeft niemand eerder aan de bel of rem getrokken? Het bezoek van het ven had ik gecombineerd met een verjaardagsbezoek aan een zwager. Iets eerder dan aanvankelijk de bedoeling was ging ik die zondagavond naar huis en schreef een reactie aan de Natuur- en Milieufederatie. Direct de volgende ochtend reageerde NMF met een bedankje voor de melding en vertelden ze dat aangifte te hebben gedaan van de overtreding van het Bestemmingsplan Buitengebied. Van de aangifte ontving ik een afschrift.

Helaas zal het onmogelijk dan wel nagenoeg onhaalbaar zijn om de oorspronkelijke situatie te herstellen. Dat werd in het handhavingsverzoek overigens wel gevraagd. De klokjesgentiaan stelt zoals bekend mag worden verondersteld, erg hoge eisen aan haar groeiplaats. Niet alleen een

Foto Huug Stam

speciale vlinder- maar ook een mierensoort vervullen een onmisbare rol vervullen bij de verspreiding van de klokjesgentiaan.

Als IVN'er ben je regelmatig in het veld en benut je je zintuigen goed voor waarnemingen waar je speciale belangstelling voor hebt. Bij deze roep ik je op wanneer je daarbij iets ziet wat absoluut niet door de beugel kan, hiervan melding te doen. De inspanning daarvoor is niet groot en je helpt te voorkomen dat op termijn dergelijke overtredingen zich herhalen.

Noot van de redactie: meldingen kunnen rechtstreeks bij de gemeente gedaan worden. Of gebruik de app "Buiten Beter"; deze is gratis op uw smartphone te downloaden.

Cursus Special Gids

Door Sjoerd van der Schuit

In maart starten we met een cursus Special Gids. De cursus is bedoeld voor iedereen die met groepen door de natuur loopt en is dus niet primair bedoeld om gids bij de Speurneuzen te worden. Ook bij uw wandeling kan zich immers iemand aansluiten met een beperking. Bent u dan voorbereid?

Deze cursus geeft de gids handvatten hoe om te gaan met mensen met een verstandelijke of lichamelijke beperking. In deze cursus géén diepgaande theoretische verhandelingen maar praktijkgericht aan de slag. We doen dat zowel in het klaslokaal als in de natuur.

Het programma

Woensdag 1 maart 19:30 't Leuke, Beegden

Zaterdag 4 maart 10:00 Busjop, Heythuysen

Woensdag 15 maart 19:30 't Leuke, Beegden

Zaterdag 18 maart 10:00 Venhof, Herkenbosch

Aanmelden: <https://www.ivn.nl/afdeling/roermond-eo/cursus-special-gids>

Voor info zie de site van IVN-Roermond of stuur een mail naar speurneuzen@ivnroermond.nl

Een beperking hoeft geen beperking te zijn om van de natuur te genieten

INDIEN ONBESTELBAAR:
SECRETARIAAT IVN ROERMOND E.O.
PASTOOR PINCKERSSTRAAT 12D
6071 NW SWALMEN

meer genieten van het wandelen

Geniet meer van het struinen,
wandelen en excursies in de natuur
met de juiste wandelschoenen
en wandelkleding

We hebben een
enorme keuze en
helpen je graag

Altijd
10% korting op
alle schoenen
en kleding

ivn
beleef de natuur!

Ton Notermans
wandelsport - outdoor - kamperen

Dr. Philipslaan 25-B - Roermond - T. 0475-420610 - tonnotermans.nl

Contactpersonen

IVN Roermond e.o. organiseert diverse activiteiten. Wilt u iets weten of actief meedoen neem dan contact op met één van de volgende personen:

Werkgroep Vogels

Meinse van der Velde - www.meinse.nl
T: 06 13300436 E: mj.vd.velde@home.nl

Werkgroep Planten (regio oost)

Paul Bergs, T: 0475 330643

Werkgroep Planten (regio oost/west)

Hermien Hendriks, T: 0475 594340

Natuurclub De Speurneuzen

Sjoerd van der Schuit, T: 0475-302733

Vlinderwerkgroep:

Vacature

E: vlinderwerkgroep@ivnroermond.nl

Excursieloket & gidsen

Frans Hendriks, T: 0475-503291

E: frans.hendriks@ivnroermond.nl

Werkgroep Communicatie

Rianne Keijzer - Elst, T: 0475-3430-55

E: rianne.keijzer@ivnroermond.nl

Jeugdcommissie

Eef Schoffelen, T: 0475 59 43 26

Programmacommissie:

René Horsten

T: 06 22468910 E: rene.horsten@ivnroermond.nl

Redactie Het Schrijvertje:

Frans Hendriks

T: 0475 503291 E: hetschrijvertje@ivnroermond.nl

Webmaster:

E: webmaster@ivnroermond.nl